

Sygn. akt *III AUa 669/19*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Aleksandrowicz

Sędziowie: Dorota Goss-Kokot (spr.)

(del.) Renata Pohl

Protokolant: Karolina Majchrzak

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2020 r. w Poznaniu

sprawy **Starostwa Powiatowego w Ś.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale zainteresowanych: J. W., L. W., A. W., M. W. (1), D. W.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Starostwa Powiatowego w Ś.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 29 marca 2019 r. sygn. akt IV U 229/19

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I oraz poprzedzające go decyzje w ten sposób, że:

a. stwierdza, że przychód uzyskany przez J. W. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), oraz ubezpieczenie zdrowotne w miesiącu maju 2015r. w kwocie 1.030 zł, w miesiącu maju 2016r. w kwocie 1.030 zł i w miesiącu maju 2017r. w kwocie 1.030 zł;

b. stwierdza, że przychód uzyskany przez L. W. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), oraz ubezpieczenie zdrowotne w miesiącu listopadzie 2015r. w kwocie 1.030 zł, w miesiącu lipcu 2016r. w kwocie 1.030 zł i w miesiącu czerwcu 2017r. w kwocie 1.030 zł;

c. stwierdza, że przychód uzyskany przez A. W. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), oraz ubezpieczenie zdrowotne

w miesiącu listopadzie 2016r. w kwocie 1.030 zł i w miesiącu czerwcu 2017r. w kwocie 1.030 zł;

d. stwierdza, że przychód uzyskany przez M. W. (1) z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wycieczki urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), oraz ubezpieczenie zdrowotne w miesiącu maju 2015r. w kwocie 1.040 zł, w miesiącu czerwcu 2016r. w kwocie 1.040 zł i w miesiącu maju 2017r. w kwocie 1.040 zł;

e. stwierdza, że przychód uzyskany przez D. W. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wycieczki urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe), oraz ubezpieczenie zdrowotne w miesiącu kwietniu 2016r. w kwocie 1.030 zł i w miesiącu czerwcu 2017r. w kwocie 1.030 zł;

2. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i zasądza od pozwanego na rzecz Starostwa Powiatowego w Ś. kwotę 900 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

3. zasądza od pozwanego na rzecz Starostwa Powiatowego w Ś. kwotę 150 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych i kwotę 675 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Renata Pohl	Małgorzata Aleksandrowicz	Dorota Goss-Kokot

UZASADNIENIE

Decyzja z 13.12.2018 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że przychód uzyskany przez J. W. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z tytułu dofinansowania kosztów wycieczki urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzja z 13.12.2018 r. nr (...) pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez D. W. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wycieczki urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzja z 13.12.2018 r. nr (...) pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez M. W. (1) z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wycieczki urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzja z 13.12.2018 r. nr (...) pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez A. W. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wycieczki urlopowego organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzja z 13.12.2018 r. nr (...) pozwany organ rentowy stwierdził, że przychód uzyskany przez L. W. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek, wypłacony przez płatnika z tytułu dofinansowania kosztów wycieczki urlopowego

organizowanego we własnym zakresie, w wysokości i za miesiące podane w decyzji, stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne.

W odwołaniu od powyższych decyzji płatnik składek – Starostwo Powiatowe w Ś. wniósł o zmianę decyzji w całości poprzez stwierdzenie, że wypłacone na rzecz ww. pracowników świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie w latach 2015, 2016 i 2017 nie stanowią przychodu uzyskanego przez ww. pracowników z tytułu zatrudnienia.

Na podstawie art. 219 k.p.c. sprawy ze wszystkich tych odwołań połączono celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 29.03.2019 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze w sprawie o sygn. IV U 229/19 oddalił odwołania oraz zasądził od odwołującego Starostwa Powiatowego w Ś. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek – Starostwo Powiatowe w Ś. w latach 2015-2017 wypłacał swoim pracownikom, w tym ubezpieczonym J. W., D. W., M. W. (1), A. W. i L. W. świadczenia finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych na wypoczynek urlopowy organizowany przez pracownika we własnym zakresie.

Zarządzeniem nr (...) z 25.03.2013 r. Starosta (...) wprowadził regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych Starostwa Powiatowego w Ś..

W regulaminie postanowiono, że środki funduszu przeznacza się na dofinansowanie kosztów uczestnictwa osób uprawnionych do korzystania z funduszu w różnych rodzajach i formach działalności socjalnej organizowanej przez zakład pracy, a zwłaszcza na wypoczynek urlopowy organizowany przez pracownika we własnym zakresie na podstawie planu urlopu na dany rok kalendarzowy (§ 5 ust. 1 pkt 1).

Kolejność przyznawania świadczeń z funduszu i ich wysokość uzależnia się od życiowej, rodzinnej i materialnej sytuacji osoby uprawnionej (§ 7 ust. 3).

Osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia socjalnego dofinansowanego ze środków funduszu przedkłada wyznaczonym przez pracodawcę członkom komisji ds. zakładowego funduszu świadczeń socjalnych następujące dokumenty: 1) oświadczenie o wysokości dochodu netto uzyskiwanego przez wszystkich członków rodziny wymienionych w § 6 regulaminu prowadzących wspólne gospodarstwo domowe (bez ujmowania w nich zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych) do 15 marca każdego roku kalendarzowego za rok poprzedni wypełniony według wzoru stanowiącego załącznik do regulaminu; 2) wniosek o przyznanie świadczenia, wypełniony według wzoru stanowiącego załącznik do regulaminu (§ 8 ust. 1).

Podstawę wyliczenia wysokości świadczenia socjalnego przyznawanego osobom uprawnionym do korzystania z funduszu stanowi średni miesięczny dochód netto za rok poprzedzający, przypadający na 1 członka w rodzinie uprawnionego (§ 9 ust. 1).

Osoby uprawnione wymienione w § 6 ust. 1 pkt 1 i 2, a korzystające z wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, mogą korzystać z dofinansowania ze środków funduszu raz na rok. Podstawą wypłaty dofinansowania jest złożenie zatwierdzonego wniosku urlopowego obejmującego co najmniej 14 kolejnych dni kalendarzowych (§ 10 ust. 1).

Oświadczenie o liczbie aktualnie zamieszkujących z pracownikiem osób i dochodzie miesięcznym netto zawierało trzy progi dochodowe: do 1200 zł (próg I), od 1200 do 1500 zł (próg II) i powyżej 1500 zł (próg III). Osobne oświadczenie wskazywało na to, w jakim progu dochodowym mieści się łączny dochód netto w gospodarstwie dochodowym pracownika za rok poprzedni.

Od 10.02.2017 r. wprowadzono jedno oświadczenie obejmujące dane dotyczące liczby osób prowadzących z pracownikiem gospodarstwo domowe i w jakim progu dochodowym mieści się łączny dochód netto w gospodarstwie dochodowym pracownika za rok poprzedni.

Zarządzeniem nr (...) z 19.03.2015 r. Starosta (...) wprowadził wysokość świadczenia urlopowego w zależności od progu:

- I próg – 1050 zł;
- II próg – 1040 zł;
- III próg – 1030 zł.

Zarządzenie weszło w życie z dniem podjęcia.

Od 10.02.2017 r. obowiązywały takie same kwoty świadczenia.

Progi dochodowe obowiązują od 12.01.2009 r. Zostały ustalone na podstawie oświadczeń pracowników o dochodach netto na członka rodziny z 2008 r. Zgodnie z instrukcją archiwalną i jednolitym rzeczowym wykazem akt, dokumenty te posiadały kategorię B5 i zostały zniszczone.

Spośród 73 pracowników, którzy otrzymali w 2015 r. dofinansowanie do wypoczynku urlopowego pracownika, świadczenie w wysokości 1050 zł otrzymało 7 osób, w wysokości 1040 zł – 14 osób, 1030 zł – 52 osoby.

Spośród 76 pracowników, którzy otrzymali w 2016 r. dofinansowanie do wypoczynku urlopowego pracownika, świadczenie w wysokości 1050 zł otrzymało 15 osób, w wysokości 1040 zł – 11 osób, 1030 zł – 48 osób.

Spośród 76 pracowników, którzy otrzymali w 2017 r. dofinansowanie do wypoczynku urlopowego pracownika, świadczenie w wysokości 1050 zł otrzymało 13 osób, w wysokości 1040 zł – 13 osób, 1030 zł – 50 osób.

W zestawieniu siedmiu pracowników przykładowo wskazanych przez płatnika, uwzględniającym faktyczne dochody netto uzyskiwane przez wszystkich członków rodziny, prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, w latach 2014-2016: osoba, której dochód na osobę w rodzinie za 2014 r. wyniósł 937,94 zł, otrzymała w 2015 r. świadczenie w kwocie 1050 zł, a osoba, której dochód na osobę w rodzinie za 2014 r. wyniósł 4168,93 zł, otrzymała w 2015 r. świadczenie w kwocie 1030 zł. Osoba, której dochód na osobę w rodzinie w 2015 r. wyniósł 1053,34 zł, otrzymała w 2016 r. świadczenie w kwocie 1050 zł, a osoba, której dochód na osobę w rodzinie wyniósł 5606,77 zł, otrzymała w 2016 r. świadczenie w kwocie 1030 zł. Osoba, której dochód na osobę w rodzinie w 2016 r. wyniósł 1143,50 zł, otrzymała w 2017 r. świadczenie w kwocie 1050 zł, a osoba, której dochód za osobę w rodzinie wyniósł 6397,82 zł, otrzymała w 2017 r. świadczenie w kwocie 1030 zł.

Z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych zainteresowane uzyskały przychód w następujących miesiącach i wysokości:

- J. W.: za 05.2015 r., 05.2016 r. i 05.2017 r. – po 1030 zł;
- D. W.: za 04.2016 r. i 06.2017 r. – po 1030 zł;
- M. W. (1): za 05.2015 r., 06.2016 r. i 05.2017 r. – po 1040 zł;
- A. W.: za 11.2016 r. i 06.2017 r. – po 1030 zł;
- L. W.: za 11.2015 r., 07.2016 r. i 06.2017 r. – po 1030 zł.

Świadczenia były zainteresowanym wypłacane na podstawie złożonych wniosków i oświadczeń stanowiących załączniki do regulaminu, według zasad opisanych w tym regulaminie.

Płatnik składek nie uwzględnił w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne powyższych przychodów uzyskanych przez zainteresowanych z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym oddalił odwołania.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd I instancji uznał za trafną ocenę organu rentowego, iż przychód (tj. sporne kwoty) osiągnięty przez ubezpieczonych u płatnika składek, nie podlega wyłączeniu z podstawy wymiaru składek. Sąd Okręgowy podkreślił, że nie można uznać, aby świadczenia urlopowe wypłacone ubezpieczonym przez pracodawcę w rzeczywistości realizowały cel socjalny. Wskazał, że świadczenia wynoszące 1030 zł, 1040 zł lub 1050 zł różniły się co do wysokości jedynie kwotą 10 zł, co daje różnicę 20 zł między progiem dochodowym najwyższym i najniższym. Sąd Okręgowy uznał, że jest to różnica pozorna, wynosząca jedynie 0,97 % kwoty najniższego świadczenia. Sąd Okręgowy stwierdził, że świadczenia wypłacone przez płatnika składek ubezpieczonym nie były rzeczywiście uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika, ani nie prowadziły do zniwelowania różnic w sytuacji ekonomicznej poszczególnych pracowników.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił odwołania oraz zasądził od odwołującego na rzecz organu ubezpieczeń społecznych kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od wyroku Sądu I instancji złożył odwołujący zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie:

przepisów prawa materialnego w szczególności

- art. 8 ust. 1 ustawy z 04.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez przyjęcie, że odwołujący naruszył zasadę przyznawania świadczeń socjalnych z funduszu bez uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu,

- art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że odwołujący mimo, iż regulaminowo realizował tryb przyznawania świadczeń, to w rzeczywistości nie realizował celu socjalnego,

przepisów prawa procesowego

- art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez rażące przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów poprzez brak wszechstronnego rozpatrzenia sprawy, dokonanie ustaleń z pominięciem szeregu ważkich okoliczności, jednostronną ocenę świadczeń składanych przez pracowników, przyjęciem, że „cel socjalny” zachodzi wyłącznie przy wysokim zróżnicowaniu kwoty wypłacanego świadczenia, mimo braku poparcia takiej tezy w żądanym przepisie prawa, ani w regulaminie funduszu obowiązującym u pracodawcy, zbyt daleko idące interpretacje definicji „celu socjalnego” i co za tym idzie, uznanie różnicy w kwotach wypłacanych świadczeń za zbyt małą, choć nie jest to poparte żadnym przepisem prawa, ponieważ ustawodawca nie zakreśliła widełek tej różnicy.

Mając na uwadze powyższe zarzuty odwołujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego w całości wyroku i orzeczenie, że wypłacone na rzecz pracownika świadczenia wypłacane z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowią przychodu uzyskanego przez pracownika z tytułu zatrudnienia;

ewentualnie

- uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy.

Nadto wniósł o zasądzenie od organu ubezpieczeń społecznych na rzecz odwołującego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie apelacji odwołującego oraz o zasądzenie od odwołującego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego okazała się zasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji choć prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, to ze zgromadzonego materiału dowodowego wysnuł niewłaściwe wnioski. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy zbyt dużą wagę przywiązał do różnicy w wypłaconych ubezpieczonym przez płatnika składkach świadczeniach.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy kwoty świadczenia z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie, wypłaconych ubezpieczonym z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przez płatnika, stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne.

Oceniając ponownie materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i dokonując jego subsumcji do przepisów prawa, Sąd Apelacyjny uznał za zasadne wydanie wyroku reformatoryjnego. Przy niespornej podstawie faktycznej Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny prawnej dokonanej przez Sąd Okręgowy w zakresie, w jakim Sąd ten przyjął, że odwołujący Starostwo Powiatowe w Ś. przyznając ubezpieczonym świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, nie kierował się kryteriami, o jakich mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z 04.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Sąd Odwoławczy uznał, że świadczenia wypłacone J. W., D. W., M. W. (2), A. W. oraz L. W. nie stanowiły podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych.

Zgodnie z treścią wskazanego art. 8 ust. 1 ustawy o ZFŚS, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Podkreślenia wymaga, że ustawa nie nakazuje pracodawcy formułowania określonych kryteriów, nie formułuje też procedury dysponowania środkami funduszu, pozostawiając te kwestie dobrowolnej decyzji pracodawcy. Stawia jedynie wymóg uzależniania świadczeń z funduszu od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej oraz wymóg określenia zasad i warunków korzystania ze środków funduszu. Ustawa o ZFŚS, wyklucza tworzenie zasad podziału funduszu w sprzeczności z art. 8 ust. 1 - jest to przepis bezwzględnie obowiązujący.

W związku z powyższym zasadne jest stwierdzenie, że z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”, zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy o ZFŚS.

Zgodnie z ww. przepisem działalność socjalna pracodawcy może przejawiać się jako usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Odwołujący wypłacił zainteresowanym, których dotyczą zaskarżone decyzje, świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w miesiącach i kwotach podanych w decyzjach z tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego przez pracownika we własnym zakresie. Nie było pomiędzy stronami sporu co do treści postanowień obowiązującego u płatnika regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz sposobu ich realizacji, tj. trybu przyznawania świadczeń, analizowanych przez komisję kryteriów i oświadczeń składanych przez pracowników. Fakty co do tych okoliczności wynikają z dokumentacji zgromadzonej w aktach organu rentowego, której autentyczność nie została zakwestionowana przez żadną ze stron.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, organ rentowy po to, by zakwestionować charakter prawny świadczeń realizowanych przez pracodawcę z ZFŚS, musi każdorazowo wykazać, że w istocie nie były to świadczenia socjalne, ponieważ nie realizowały celu socjalnego, ale stanowiły ukrytą formę przychodu. Organ rentowy nie może w tym zakresie działać dowolnie i odwoływać się do niezdefiniowanych ustawowo kryteriów posiadających jedynie formalny walor. Istotny jest bowiem nie formalny cel socjalny, lecz rzeczywisty. Można bowiem wyobrazić sobie sytuację, że realizowane świadczenie formalnie spełnia kryteria socjalne, bowiem jest obwarowane odpowiednią dokumentacją, lecz w istocie stanowi ukryty przychód. Orzecznictwo wypracowało klauzulę kryterium socjalnego, wywodząc ją z ustawy o ZFŚS, która ma wskazywać organowi rentowemu, kiedy można ewentualnie dokonywać weryfikacji realizacji tych świadczeń, niemniej w każdym przypadku należy sprawę analizować indywidualnie z odwołaniem do realiów funkcjonowania płatnika.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie nie można wywieść wniosku, że świadczenia urlopowe wypłacone zainteresowanym (J. W., D. W., M. W. (2), A. W. oraz L. W.) nie realizowały celu socjalnego i stanowiły ukrytą formę przychodu. Zakładowy fundusz miał w istocie źródło socjalne a płatnik przestrzegał procedury uruchamiania środków określonych w regulaminie ZFŚS. Stosowano kryteria związane z osobistą sytuacją pracowników, wynikające z jednej strony z tego, że po analizie corocznie składanych przez pracowników oświadczeń o sytuacji rodzinnej i majątkowej, przyjmowano przeciętne miesięczne wynagrodzenie, a z drugiej strony różnicowano przydział środków w zależności od progu dochodowego (I próg – 1050 zł, II próg 1040 zł, III próg 1030 zł).

W ocenie Sądu Apelacyjnego jest to wystarczające kryterium i mieści się w pojęciu ustawowego kryterium socjalnego. Jeżeli zatem pracodawca faktycznie spełnia przesłanki, wskazujące na to, że w ramach funkcjonowania zakładowego funduszu socjalnego realizowany był cel socjalny, nadto brano pod uwagę sytuację osobistą i majątkową pracownika oraz jednocześnie źródłem świadczeń były środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, w takich okolicznościach nie można było uznać, że świadczenia były ukrytą formą przychodu. Jedynie w sytuacji wykazania pozorności realizacji świadczeń ze środków socjalnych, będących w istocie ukrytą formą przychodu, możliwe jest ich ewentualne przekwalifikowanie przez organ rentowy i uznanie, że stanowią one podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. W przedmiotowej sprawie organ rentowy nie zdołał wykazać takich okoliczności.

Zgodzić się należy ze stanowiskiem odwołującego zaprezentowanym w apelacji, że w prawie polskim nie znajdziemy w żadnym przepisie prawa progów, wysokości różnicowania wypłaconych świadczeń z funduszy socjalnych. Starostwo Powiatowe wypłacając świadczenia z ZFŚS nie naruszyło przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Wypłacone świadczenia nie zostały również zanegowane przez żadnego z pracowników, którzy mieli poczucie prawidłowego zastosowania przepisów prawa jak i regulaminu. Zaznaczyć należy również, że ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych zawiera wyłącznie definicję „działalności socjalnej”. W przepisach prawa nie odnajdziemy żadnych określonych przez pracodawcę progów, jaka miałyby to być różnica, czy 50 zł, czy może 500 zł. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma wątpliwości, że dopełnione zostały wszystkie warunki uprawniające płatnika składek do wypłaty zainteresowanym świadczenia socjalnego. Regulamin odwołującego Starostwa Powiatowego w Ś. wypełniał dyspozycję ustawy o świadczeniach z funduszu socjalnego. W regulaminie jednoznacznie stwierdzono, że dofinansowanie do czasów organizowanych we własnym zakresie przez pracownika samodzielnie może nastąpić z funduszu. Zaznaczyć należy również, że płatnik składek po konsultacji z pracownikami ustalał zasady ww. świadczeń. Z kolei ustalenie zasad jak najbardziej leży zarówno w gestii pracodawcy (jako płatnika składek) jak i pracowników. Jak ustalono w niniejszej sprawie pracownicy wypełniali oświadczenia o swoich dochodach i sytuacja finansowa pracowników była pracodawcy znana. Zatem wszystkie ww. warunki, które zostały spełnione pozwalają uznać, że to jest świadczenie przeznaczone na cel socjalny. Sąd Apelacyjny nie widzi podstaw, aby uznać inaczej (np. że była to swego rodzaju zakamuflowana forma wynagrodzenia). Podkreślić też należy, że sporne świadczenie wypłacone zostało z funduszu świadczeń socjalnych.

Reasumując Sąd Apelacyjny uznał apelację odwołującego za uzasadnioną i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzające go decyzje w ten sposób, że stwierdził, że przychód uzyskany przez J. W., D. W., M. W. (1), A. W. oraz L. W. z tytułu zatrudnienia w Starostwie Powiatowym w Ś., wypłacony przez płatnika składek z

tytułu dofinansowania kosztów wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne (pkt 1 wyroku).

Zmiana wyroku Sądu I instancji co do meritum spowodowała konieczność zmiany orzeczenia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego, wobec czego Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w pkt 2 i zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz odwołującego kwotę 900 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (pkt 3 wyroku).

Renata Pohl	Małgorzata Aleksandrowicz	Dorota Goss-Kokot